

ÄLVSBYNS
KOMMUN

Riktlinjer för enskilda avlopp

2019-04-02

Dokumenttyp	Dokumentnamn	Fastställt/upprättad	Beslutsinstans	Giltighetstid
Riktlinjer	Riktlinjer enskilda avlopp	2016-02-23, § 18	Miljö- och byggnämnden	Tills vidare
Dokumentansvarig	Version	Senast reviderad	Dokumentinformation	Detta dokument gäller för
Miljö- och byggchef	1.3	2019-04-02, MBN § 35	Dnr 28/19 - 350	Anställda, medborgare

Innehållsförteckning

Inledning	3
Syfte	3
Bakgrund	3
Lagstiftning.....	3
Allmänna råd om små avloppsanordningar.....	3
Miljömål.....	4
Områden med hög skyddsnivå i Älvsbyns Kommun	5
Tillämpning av riktlinjer.....	5
Miljö- och byggnämndens krav på olika typer av avloppsanordningar	5
Grundkrav för enskilda avlopp	5
Förväntad livslängd.....	6
Sluten tank.....	6
Slamavskiljare.....	6
Infiltration	6
Markbädd.....	6
Minireningsverk.....	6
Anläggning för BDT-vatten.....	6

Inledning

Näring från avloppen göder vattendragen, sjöarna och havet, vilket orsakar algblomning och minskad fiskreproduktion. Grundvattnet kan också påverkas negativt. Ofullständig rening ökar risken för förorening av dricksvattentäkter och badvatten som kan få hälsomässiga konsekvenser.

Riktlinjer stödjer sig på gällande lagstiftning i miljöbalken och nationella miljömål samt miljö kvalitetsnormer¹. Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd (HVMFS 2016:17) om små avloppsanordningen för hushållspillvatten samt VISS har använts för att ta fram dessa riktlinjer. VISS är en databas som innehåller svenska sjöars och vattendrags klassade ekologiska och kemiska status.

Syfte

Syftet med dessa riktlinjer är att säkerställa en enhetlighet i bedömning och handläggning av enskilda avlopp för miljö- och byggnämnden i Älvsbyns kommun. Syftet är också att se till att befintliga och kommande enskilda avlopp i kommunen uppfyller rimliga krav vad gäller miljöskydd, hälsoskydd och smittskydd.

Bakgrund

Lagstiftning

Den lagstiftning som berör enskilda avlopp är Miljöbalken (1998:808) och Förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899). Enligt Miljöbalken är utsläpp av avloppsvatten en miljöfarlig verksamhet som ska hanteras så att olägenhet för människors hälsa och miljön inte uppkommer. Enligt Förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd är det förbjudet att inrätta en avloppsanordning utan tillstånd eller anmälan. *Byggproduktförordningen (EU) nr 305/2011 började gälla som europeisk lag från och med den 1 juli 2013, vilket innebär att alla byggprodukter ska genomgå standardiserade tester och CE-märkas.*

Allmänna råd om små avloppsanordningar

Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd (HVMFS 2016:17) om små avloppsanordningar för hushållspillvatten ger vägledning och rekommendationer för hur de kommunala nämnderna ska bedöma små avloppsanordningar för enskilda hushåll. I de allmänna råden skiljer man mellan normal och hög skyddsnivå. I de områden där hög skyddsnivå gäller, ställs högre krav på avloppsanordningar. Skyddsnivåerna finns i kategorierna hälsoskydd och miljöskydd. Skyddsnivån för hälsoskydd behöver inte vara densamma som för miljöskydd.

Kraven för normal skyddsnivå är samma i kommunen som de allmänna råden. Generellt bör det dock inte ställas särskilda krav på kvävereduktion för enskilda avlopp i Älvsbyns kommun eftersom de kommunala reningsverken saknar särskilda krav på kvävereduktion.

För **normal skyddsnivå** förväntas avloppsanordningar uppnå minst:

1. Minst 90 % reduktion av organiska ämnen
2. Minst 70 % reduktion av fosfor.

---

¹ Skillnaden mellan miljömål och miljö kvalitetsnormer (MKN) är att miljömålen inte är juridiskt bindande medan MKN är det. Miljömålen rör den totala påverkan på en viss del av miljön. Miljö kvalitetsnormerna står för gränser för miljö kvaliteten som inte får överträdas, vilka kan användas för att ställa rättsliga krav mot aktörer. (<http://www.naturvardsverket.se/Start/Lagar-och-styrning/Miljokvalitetsnormer/Miljokvalitetsnormer-och-andra-styrmedel/>)

För **hög skyddsnivå** förväntas avloppsanordningar uppnå minst:

1. Minst 90 % reduktion av organiska ämnen
2. Minst 90 % reduktion av fosfor
3. Minst 50% reduktion av kväve.

Utöver dessa krav gäller alltid att smitta eller annan olägenhet inte får uppkomma, samt att anordningen inte får riskera att förorena dricks-, grund- och badvatten.

Hög skyddsnivå bör enligt Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd gälla där:

1. Utsläppet kan befaras ha negativ inverkan på det skyddade intresset i ett område som enligt 3 kap. 2 § förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön är upptaget i registret över skyddade områden.
2. Andra yt- eller grundvattentäkter för dricksvatten än sådana som avses i punkt 1, finns inom anordningens påverkansområde och anordningen kan befaras bidra till olägenheter vad beträffar tillgången till vatten eller vattnets kvalitet i dessa täkter såsom dricksvatten till djur.
3. Skyddsintresset för områden som är skyddade enligt 7 kap. MB medför ett behov av särskilda försiktighetsmått.
4. Utsläpp av renat avloppsvatten sker direkt, utan föregående fördröjning i exempelvis ett dike, till känsligt ytvatten till exempel nära badplats.
5. Den sammanlagda belastningen i området är eller riskerar att bli, hög på grund av antalet utsläppskällor; exempelvis inom så kallade omvandlingsområden där fritidsbyggnader har omvandlats till permanentbostäder och där detta kan medföra successivt försämrade vattenkvalitet eller -kvantitet.
6. Recipient eller omgivning som är känslig av andra skäl.

Miljömål

Vattenmyndigheten för Bottenvikens vattendistrikt har beslutat om ett åtgärdsprogram (Åtgärdsprogram 2016-2021 för Bottenvikens vattendistrikt). Där beskrivs vad bland annat kommunerna behöver göra för att uppnå miljö kvalitetsnormerna som föreskrivits för vattenförekomster i Bottenvikens vattendistrikt. Åtgärds punkt 4 lyder:

Kommunerna ska säkerställa minskade utsläpp från enskilda avlopp, genom:

- a) att ställa krav på begränsade utsläpp av fosfor och kväve där det behövs för att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas,
- b) att prioritera tillsynen av enskilda avlopp för att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas.

Åtgärden stödjer framförallt miljö målen Giftfri miljö, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Ingen övergödning samt Levande sjöar och vattendrag.

Västra och Östra Muskusträsket har måttlig respektive dålig ekologisk status med avseende näringsämnen och behöver därför prioriteras.

Områden med hög skyddsnivå i Älvsbyns Kommun

Om ett eller flera av följande kriterier är uppfyllda bör hög skyddsnivå gälla:

1. Utsläpp sker inom 100 meter från vattendrag som tillhör Natura 2000-området Piteälven med biflöden.
2. Utsläpp sker inom 100 meter från vattendrag där den sammanlagda belastningen är eller riskerar att bli hög på grund av antalet utsläppskällor.
3. Utsläpp sker inom 100 meter från strandlinjen vid badplats.
4. Utsläpp sker inom 30 meter från övriga vattendrag.
5. Utsläpp sker inom skyddsområden för dricksvattentäkt.
6. Utsläpp sker inom sammanhållen bebyggelse, där det finns risk för förorening av enskilda vattentäkter samt dricksvattentäkter för tamdjur.

Angivna avstånd för hög skyddsnivå avser avrinningssträckan mellan avloppsanordning och recipient. Avstånden som anges är riktvärden och kan variera utifrån det enskilda fallets förutsättningar. Aspekter som recipientens tillstånd, tillrinningsområdet, det skyddsvärda områdets topografiska utformning, markens beskaffenhet och bebyggelse kan vägas in i bedömningen av skyddsavståndet. Exempelvis kan markförhållandena vara sådana att vattnet har väldigt svårt att ta sig fram som t ex i tät lera vilket gör att skyddsavstånden som angivits till ett vattendrag eller sjö kan vara kortare. I sandiga markförhållanden kan däremot vattnet ta sig fram lättare och avståndet måste då vara betydligt längre än normalt.

Vid nyanläggning eller ändring av enskilt avlopp ska riktlinjerna för normal eller hög skyddsnivå tillämpas. Trots att en övergripande bedömning gjorts av var hög skyddsnivå gäller, ska en bedömning av skyddsnivå göras i varje enskilt fall. Avvikelser från den övergripande bedömningen är möjlig vid den enskilda bedömningen.

Tillämpning av riktlinjer

Avlopp som nyanläggs eller ändras avseende efterföljande rening efter ska uppfylla kraven i dessa riktlinjer.

Definition av nyanläggning

- Vid anläggning av slamavskiljare eller efterföljande rening på ny plats.
- Vid byte av reningsteknik.

Definition av ändring av avloppsanläggning

- Vid byte eller förbättring av slamavskiljare eller efterföljande rening på samma plats.
- Vid förbättring av efterföljande rening på samma plats (t.ex. vid byte av material i markbädd).

Miljö- och byggnämndens krav på olika typer av avloppsanordningar

Grundkrav för enskilda avlopp

Slamavskiljare, minireningsverk, sekundära produkter och kompletterande reningssteg för anläggningar upp till 50 personekvivalenter (pe) omfattas av harmoniserade standarder i EN 12566-serien. Dessa ska vara CE-märkta och en prestandadeklaration ska medfölja produkten i enlighet med Byggproduktförordningen (EU) nr 305/2011. Vid ansökan om installation av avloppsanordning ska prestandadeklaration följa med ansökan.

Infiltrationsanläggningar ska anläggas enligt den tekniska beskrivningen EN 12566:2 och markbäddar ska anläggas enligt den tekniska beskrivningen EN 12566:5. En markbädd eller infiltration går ej att CE-märka i sin helhet, men däremot kan enskilda delar vara CE-märkta, så som geotextilier och plaströr.

Förväntad livslängd

En avloppsanläggning har en förväntad livslängd som beror av flera faktorer såsom anläggningstyp, belastning, hur underhållet sköts m.m. och behöver bytas ut/förbättras med jämna mellanrum. Enligt NFS 2008:3 rör det sig vanligen om en tidsperiod mellan 15–20 år.

Sluten tank

Sluten tank ska endast tillåtas för fritidshus eftersom den annars måste tömmas så ofta att det blir miljömässigt ohållbart. Den slutna tanken ska vara väl förankrad så att den inte kan flyta upp ur sitt läge i marken.

Slamavskiljare

Slamavskiljare med ansluten WC ska ha minst tre kammare och ett T-rör som förhindrar slamflykt ut i den efterföljande reningen. Slamavskiljare ska alltid vara ansluten till någon form av efterföljande rening.

Infiltration

Den som vill anlägga en infiltration måste bifoga en siktkurva till ansökningshandlingarna. Siktkurvan visar om jordtypen är lämplig för infiltration, d v s att jorden inte får vara alltför finkornig eller alltför grovkornig. Jordprov och siktanalys ska göras av sakkunnig person. Om jordtypen inte visar sig vara lämplig för infiltration ställer nämnden krav på någon annan typ av efterföljande rening.

Markbädd

Markbädden ska ha en provtagningspunkt så att man kan genomföra provtagningar av det reade vattnet. Markbädden kräver normalt ingen skötsel förutom regelbunden slamtömning, dock måste markbädden grävas om efter ca 15 år.

Minireningsverk

Minireningsverk ska ha en provtagningspunkt så att man kan genomföra provtagningar av det reade vattnet. Tillverkarens skötselinstruktioner ska följas.

Anläggning för BDT-vatten

Kravet för att anlägga en BDT-anläggning (Bad, Disk och Tvätt) är att den har god kapacitet för nedbrytning av organiskt material i en syresatt miljö samt kapacitet att leda bort vatten via marken. Risken för grundvattenpåverkan ska vara minimerad. Utsläpp av BDT-vatten innebär främst ett lokalt problem med lukt och ohyra men inget utsläpp av kväve och fosfor.

Bedömningen av vilken typ av rening som är lämplig måste ske från fall till fall. Stenkista kan fungera för det enkla sommarboendet där man bor en kortare tid, men passar inte för den som bor i fritidshuset hela sommaren eftersom vattenmängderna då blir stora. Stenkistan kan sätta igen med fett vilket orsakar stopp i avloppet och dålig lukt. I sådana fall är det lämpligare att ha en slamavskiljare med minst två kammare samt efterföljande rening.